

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

พระพุทธศาสนา

๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ม.๒

ผู้เรียบเรียง
พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี
พระมหาอมริชญ์ ชาครเมธี

 | MAC EDUCATION

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี
พระมหามรวิชัย ชากรเมธี

ผู้ตรวจ

พระราชวรเมธี ดร.
ผศ. ดร.ภาคพิชา แก่นเพชร
ศีกฤทธิ บุษบา

บรรณาธิการ

ศ. ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี.

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒.--
กรุงเทพฯ : แม็คเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๖๒.

๑๓๖ หน้า.

๑. พระพุทธศาสนา--การศึกษาและการสอน (มัธยมศึกษา). I. พระมหา-
อมรวิชัย ชาคารเมธี, ผู้แต่งร่วม. II. ชื่อเรื่อง.

๒๕๕.๓๐๗

ISBN 978-616-345-091-3

พิมพ์ครั้งที่ ๒

สงวนลิขสิทธิ์ : ตุลาคม ๒๕๖๒

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียนไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของ
หนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

จัดทำโดย

MAC IMAC EDUCATION

ส่งชื่อนานิตีส่งจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว

ในนาม บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด

เลขที่ ๙/๙๙ อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว ๓๘ ถนนลาดพร้าว แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

☎ ๐-๒๙๓๘-๒๐๒๒-๗ โทรสาร ๐-๒๙๓๘-๒๐๒๘

E-mail : macpress@MACEducation.com www.MACEducation.com

พิมพ์ที่ : บริษัท ดับเบิลบี เพรส จำกัด

คำนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาอย่างยาวนาน คนไทยส่วนใหญ่กว่า ๙๕ เปอร์เซ็นต์ ล้วนแล้วแต่นับถือพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ก็ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก นอกจากนี้แล้ววิถีชีวิตของคนไทย ตลอดถึงวัฒนธรรม อารยธรรมไทย ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาอย่างแยกกันไม่ออก ด้วยความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อชาติไทยและสังคมไทยที่กล่าวมาอย่างย่อนี้ นับเป็นเหตุผลอันสมควรที่เยาวชนไทยทุกคนควรจะได้เรียนรู้พระพุทธศาสนาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ศาสนบุคคล ศาสนธรรม และศาสนพิธี ตลอดถึงขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่นับเนื่องในพระพุทธศาสนา ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

การเรียนรู้พระพุทธศาสนาอีกนัยหนึ่ง คือ การเรียนรู้รากฐานอันเป็นที่มาของตัวเอง สังคม และประเทศชาติ เมื่อเยาวชนคนไทยมีความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ย่อมจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ทั้งในทางวัตถุและทางจิตใจควบคู่กันไปอย่างสมดุล

ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ นี้ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระวิชาพระพุทธศาสนาอย่างมีบูรณาการ กล่าวคือ นักเรียนจะได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ควบคู่กันไปในทุกบทเรียนอย่างประสานสอดคล้องกัน ซึ่งการศึกษาวិชาพระพุทธศาสนาโดยวิธีบูรณาการเช่นนี้ จะทำให้เกิดผลดี คือ นักเรียนจะได้มองเห็นภาพรวมของพระรัตนตรัยได้อย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งเกิดความเชื่อมโยงว่า พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ต่างก็อิงอาศัยซึ่งกันและกัน และต่างก็เป็นเหตุผลของกันและกัน อยู่ในตัวได้อย่างไร ซึ่งเมื่อเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว ก็จะทำให้จับสาระสำคัญของพระพุทธศาสนาได้ทั้งหมด พร้อมทั้งรู้จักวางตนหรือกำหนดท่าทีให้สมกับการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีได้อย่างเหมาะสมต่อไป

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี

พระมหามรวิชัย ชาครเมธี

หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ตรงตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้
สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
	ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

คำชี้แจง

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เล่มนี้ บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด จัดทำและพัฒนาขึ้นใหม่ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หนังสือเล่มนี้ได้ปรับปรุงและพัฒนาจากการติดตามผลการนำไปใช้ในระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา โดยปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้ทันสมัย เหมาะสมกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุดมปัญญาซึ่งมีเครื่องมือสื่อสารทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูง ทำให้มนุษย์สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้สะดวกรวดเร็ว ดังนั้น รูปแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ตระหนักในข้อนี้จึงได้ปรับปรุงและพัฒนาหนังสือเรียนเล่มนี้ใหม่ โดยยึดแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพิ่มแนวคิดสำคัญและทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ให้เด่นชัดและเข้มข้นมากขึ้น ดังนี้

๑. จัดทำสาระการเรียนรู้ให้ตรงตามตัวชี้วัดชั้นปีและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรมาตรฐานที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนดให้เรียนในแต่ละปี

๒. จัดทำตัวชี้วัดชั้นปีเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ ๔ ด้านผู้เรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักและความพยายามของสถานศึกษาที่จะจัดการเรียนการสอนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

๓. จัดให้มีกิจกรรมเพื่อฝึกกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปีของหลักสูตร และมีทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งนี้ผู้สอนควรชี้แจงและให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนปฏิบัติได้จริง

๔. เพิ่มเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบภาระงาน มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพื่อตอบสนองนโยบายในการพัฒนาเยาวชนให้มีค่านิยมหลักที่ดั่งาม ๑๒ ประการ

สารบัญ

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ความสำคัญของพระพุทธศาสนา พุทธประวัติ และชาดก (ตรงตามมาตรฐาน ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑, ๒, ๓, ๕, ๖)	๑
๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	๓
๑.๑ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	๓
๑.๒ พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	๑๓
๑.๓ พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ และมรดกของชาติ	๑๔
๒. พุทธประวัติ	๑๕
๒.๑ การผจญมาร	๑๕
๒.๒ การตรัสรู้	๑๗
๒.๓ การสั่งสอน	๑๘
๓. ชาดก	๒๐
๓.๑ มิตตวันทุกชาดก : ผู้เห็นกงจักรเป็นดอกบัว	๒๐
๓.๒ ราโชวาทชาดก : ผู้ชนะอย่างแท้จริง	๒๒
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๒๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (ตรงตามมาตรฐาน ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๗, ๘, ๑๑)	๒๖
๑. พระรัตนตรัย	๒๘
ธรรมคุณ ๖	๒๘
๒. อริยสัจ ๔	๒๙
สรุปพุทธธรรมลงในอริยสัจ	๓๑
๓. พุทธศาสนสุภาษิต	๔๓
๓.๑ กมฺมุนา วตฺตตี โลโก : สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม	๔๓
๓.๒ กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ : ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	๔๓
๓.๓ ปุชฺโก ลภเต ปุชฺ วนฺทโก ปฏฺวีวนฺทํ : ผู้บูชาเขาย่อมได้รับการบูชาตอบ ผู้ให้เขาย่อมได้รับการให้ตอบ	๔๔
๓.๔ สุโข ปุณฺณสฺส อฺจุจโย : การสั่งสมบุญนำสุขมาให้	๔๔

๔. พระไตรปิฎก	๔๕
๔.๑ ความหมายของพระไตรปิฎก	๔๕
๔.๒ สารสังเขปของพระสุตตันตปิฎก	๔๖
๔.๓ เรื่องนำรั้วจากพระไตรปิฎก : จุฬกัมมวิภังคสูตร	๔๖
๕. คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่ควรทราบ	๔๗
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๔๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา	๔๙
(ตรงตามมาตรฐาน ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๖)	

๑. พุทธสาวก	๕๐
๑.๑ พระสารีบุตร : อัครสาวกเบื้องขวาผู้มีปัญญาเป็นเลิศ และเชิดชูความกตัญญูยิ่งกว่าใคร	๕๐
๑.๒ พระมหาโมคคัลลานะ : อัครสาวกเบื้องซ้ายผู้ได้รับยกย่องว่ามีฤทธิ์สูงกว่าใคร	๕๓
๑.๓ พระเจ้าพิมพิสาร : พุทธสาวกผู้สร้างวัดแห่งแรกถวายไว้ในพระพุทธศาสนา	๕๕
๒. พุทธสาวิกา	๕๘
นางขุชชุตตรา : พุทธสาวิกาผู้เชี่ยวชาญในการแสดงธรรม	๕๘
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๖๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ หน้าที่ชาวพุทธ มรรยาทชาวพุทธ และชาวพุทธตัวอย่าง	๖๒
(ตรงตามมาตรฐาน ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๖ และ ส ๑.๒ ตัวชี้วัดข้อ ๑, ๒)	

๑. หน้าที่ชาวพุทธ	๖๔
๑.๑ การเข้าใจบทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๖๔
๑.๒ การฝึกบทบาทของตนเองในการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๖๕
๑.๓ การเป็นลูกที่ดี	๖๖
๑.๔ การเข้าค่ายพุทธบุตร	๖๗
๑.๕ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา	๖๗
๑.๖ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ	๖๘
๒. มรรยาทชาวพุทธ	๗๐
๒.๑ การต้อนรับ (ปฏิสันถาร)	๗๐
๒.๒ มรรยาทของผู้เป็นแขก	๗๑
๒.๓ วิธีปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์	๗๑
๒.๔ การแต่งกายไปวัด	๗๓
๒.๕ การแต่งกายไปงานมงคล	๗๔
๒.๖ การแต่งกายไปงานอวมงคล	๗๔

๓. ชาวพุทธตัวอย่าง	๗๕
๓.๑ พระมหาธรรมราชาลิไทย (พระยาลิไทย) : ผู้รจนานหนังสือไตรภูมิพระร่วง วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องแรกของไทย	๗๕
๓.๒ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส : ผู้วางรากฐานการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย	๗๗
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๘๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การบริหารจัดการและจริยปัญญา

(ตรงตามมาตรฐาน ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๙, ๑๐)

๑. การบริหารจัดการ	๘๒
๑.๑ การสวดมนต์แปล	๘๒
๑.๒ การแผ่เมตตา	๘๕
๑.๓ การฝึกสมาธิตามหลักอานาปานสติ	๘๗
๒. การจริยปัญญา	๘๙
๒.๑ วิธีคิดแบบอุปบายปลูกเร้าคุณธรรม	๙๐
๒.๒ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	๙๑

คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๙๒
----------------------------------	----

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและเทศกาลสำคัญ

(ตรงตามมาตรฐาน ส ๑.๒ ตัวชี้วัดข้อ ๓, ๔)

๑. หลักธรรมเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๙๕
๑.๑ วันมาฆบูชา	๙๕
๑.๒ วันวิสาขบูชา	๙๖
๑.๓ วันอัฐมีบูชา	๙๗
๑.๔ วันอาสาฬหบูชา	๙๘
๒. วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ	๙๘
๒.๑ วันธรรมสวนะ	๙๘
๒.๒ วันเข้าพรรษา	๙๙
๒.๓ วันออกพรรษา	๙๙
๓. ศาสนพิธี	๑๐๐
๓.๑ การทำบุญตักบาตร	๑๐๑
๓.๒ การถวายภัตตาหาร	๑๐๒
๓.๓ การถวายสังฆทาน	๑๐๔

๓.๔ การถวายผ้าอาบน้ำฝน	๑๐๕
๓.๕ การกรวดน้ำ	๑๐๕
๓.๖ การทอดกฐิน	๑๐๖
๓.๗ การทอดผ้าป่า	๑๐๘
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๑๑๐
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ สัมมนาพระพุทธศาสนาเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม	๑๑๑
(ตรงตามมาตรฐาน ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๔)	
พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม	๑๑๒
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๑๑๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	๑๑๖
(ตรงตามมาตรฐาน ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๒๑)	
๑. ชีวิตกับการสังคม	๑๑๗
๒. การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสันติสุข	๑๒๒
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๑๒๔
บรรณานุกรม	๑๒๕
ดัชนี	๑๒๗

ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา พุทธประวัติ และชาดก

ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา พุทธประวัติ และชาดก

๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา (มฐ. ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑, ๒, ๓)

- ๑.๑ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
- ๑.๒ พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ๑.๓ พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรมเอกลักษณ์ และมรดกของชาติ

๒. พุทธประวัติ (มฐ. ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๕)

- ๒.๑ การผจญมาร
- ๒.๒ การตรัสรู้
- ๒.๓ การสั่งสอน

๓. ชาดก (มฐ. ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๖)

- ๓.๑ มิตตวินทุกชาดก
- ๓.๒ ราโชวาทชาดก

ตัวชี้วัดชั้นปี

๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน (มฐ. ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑)
๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (มฐ. ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๒)
๓. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ (มฐ. ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๓)
๔. วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (มฐ. ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๕)
๕. วิเคราะห์และประพจน์ตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (มฐ. ส ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๖)

๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

๑.๑ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

นับจากพระพุทธเจ้าได้ประกาศพระศาสนาในชมพูทวีป (อินเดีย) ภายหลังจากการตรัสรู้ พระพุทธศาสนาก็เจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับ จวบจนยุคสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช จึงได้มีการส่งสมณทูตจำนวน ๙ สาย ออกไปประกาศพระพุทธศาสนายังต่างแดน (ราว พ.ศ. ๒๓๔) ทำให้พระพุทธศาสนาแผ่ขยายไปยังดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งครั้งนั้นเรียกกันว่า “ดินแดนสุวรรณภูมิ” ก็เป็นหนึ่งในจำนวน ๙ สาย นับแต่นั้นมาพระพุทธศาสนาก็เจริญรุ่งเรืองอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ หรือในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาจนถึงทุกวันนี้

พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า (เมียนมา)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศพม่า (เมียนมา)

ในครั้งที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งพระโสณะและพระอุตตระมาประกาศพระพุทธศาสนายังดินแดนสุวรรณภูมิในราว พ.ศ. ๒๓๔ นั้น นักปราชญ์ฝ่ายพม่าเชื่อกันว่าสุวรรณภูมิในครั้งนั้นได้แก่ “เมืองสะเทิม” ในตอนใต้ของประเทศพม่า แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าพระพุทธศาสนาได้เจริญแพร่หลายอยู่ในยุคนั้น

แต่หลักฐานที่ปรากฏชัดในเวลาต่อมาระบุว่า พระพุทธศาสนาเถรวาทได้แผ่ขยายเข้าสู่ประเทศพม่าในราวพุทธศตวรรษที่ ๖ เพราะได้พบคำจารึกภาษาบาลีในตอนใต้ของประเทศพม่า ต่อมาจึงมีการนำเอาพระพุทธศานามหายานเข้ามาเผยแผ่ในประเทศพม่า ทำให้พระพุทธศาสนาทั้งสองนิกายเจริญแพร่หลายในประเทศพม่าควบคู่กันมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ

ในพุทธศตวรรษที่ ๑๖ พระเจ้าอโนรธามหาราชหรืออโนรธามังช่อ ได้สถาปนาอาณาจักรพุกามขึ้น พระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นอย่างมาก จึงได้ส่งเสริมและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในแทบทุก ๆ ด้าน เช่น ทรงแลกเปลี่ยนศาสนทูตกับประเทศศรีลังกา นำพระไตรปิฎกจากศรีลังกามาชำระสอบทานกับฉบับที่ได้จากเมืองสะเทิม นอกจากนี้พระองค์ยังส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์ด้วยการส่งพระสงฆ์ไปศึกษายังประเทศศรีลังกา ทรงอุปถัมภ์บำรุงวัดวาอาราม ตลอดจนศิลปกรรมต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนาอีกเป็นอันมาก

จนเมืองพุกามเต็มไปด้วยวัดวาอารามและพระธาตุเจดีย์ทั่วทุกทิศ จากการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจของพระองค์ในด้านพระศาสนานี้เองที่ทำให้พระเกียรติคุณของพระองค์โดดเด่นเป็นที่ปรากฏมาจนทุกวันนี้

พ.ศ. ๑๘๓๑ อาณาจักรพุกามได้เสื่อมสลายลงจากการรุกรานของกุบไลข่าน หลังจากนั้นแม้บ้านเมืองจะระส่ำระสายแต่พระพุทธศาสนาก็ยังคงเจริญรุ่งเรืองอยู่ จนถึงรัชกาลพระเจ้าธรรมเจดีย์ (พ.ศ. ๒๐๐๔-๒๐๓๕) จึงได้มีการฟื้นฟูและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเถรวาทขึ้นอีกครั้ง และในยุคนี้ได้มีการส่งเสริมการศึกษาพระอภิธรรมจนรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก

พ.ศ. ๒๔๑๕ ในยุคสมัยของพระเจ้ามินดง ได้มีการแปลพระไตรปิฎกครั้งใหญ่ และมีการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ ขึ้น ณ กรุงมันตลเลย์ โดยได้จารึกพระไตรปิฎกลงในแผ่นหินอ่อนถึง ๗๒๙ แผ่น ต่อมาในสมัยของพระเจ้าสีป้อ (พระเจ้าธีบอ) ประเทศพม่าตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษ สถาบันกษัตริย์ล่มสลาย แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากแต่ชาวพม่ายังคงเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น เมื่อได้รับเอกราชใน พ.ศ. ๒๔๙๑ รัฐบาลพม่าจึงได้ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาขึ้นมาอีกครั้ง

เจดีย์ชเวดากอง ถือเป็นเจดีย์ที่สำคัญที่สุดของประเทศพม่า

การนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศพม่า (เมียนมา) ในปัจจุบัน

หลังจากที่ได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษเมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๑ รัฐบาลพม่าได้พยายามฟื้นฟูและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่

๑. จัดทำสังคายนาครั้งที่ ๖ ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยนิมนต์พระเถระและผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาจากนานาประเทศไปร่วมเป็นจำนวนมาก โดยรัฐบาลพม่าได้อาราธนาท่านพุทธทาสภิกขุจากประเทศไทยไปปาฐกถาธรรมพิเศษเป็นภาษาอังกฤษ เรื่อง “ลักษณะที่น่าอัศจรรย์บางประการของพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท” ในครั้งนี้ด้วย